

Znojmo – Hradiště. Rekonstrukce vyhořelé stáje pro expoziční účely.

Děkujeme všem sponzorům, kteří prostřednictvím Nadačního fondu sv. Hypolita umožňují archeologický výzkum ve Znojmě – Hradišti a postupné budování muzejní expozice.

Ve Znojmě – Hradišti probíhá díky sponzorům Nadačního fondu sv. Hypolita a dobrovolníkům z řad studentů a absolventů Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity postupné budování muzejní expozice, v níž mají být v co nejkratší době představeny návštěvníkům zejména výsledky zdejšího archeologického bádání.

Nadační fond vznikl v roce 1993. K jeho zakladatelům patřila Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně (PdF MU) a Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou. Ředitelem fondu se stal doc. PhDr. Bohuslav Klíma, CSc., vedoucí archeologických výzkumů na Hradišti a vyučující brněnské pedagogické fakulty. Hlavním cílem založené nadace se stalo dlouhodobé zabezpečení archeologických výzkumů ve Znojmě – Hradišti, jejich zpracování, publikování a prezentace. A právě vybudování a provozování muzejní expozice se má stát jedním z nejdůležitějších prostředků k prezentaci zdejších nálezů (vedle naučné stezky, informačních letáků, brožur, webových stránek aj.)

Krátce po vzniku Nadačního fondu mu Rytířský řád křížovníků s červenou hvězdou poskytl do dlouhodobého pronájmu za symbolickou cenu několik obytných a hospodářských budov. Tyto budovy se nacházejí v centrální části Hradiště, v areálu bývalého proboštského hospodářství a pozdějšího státního statku. Řádu byl celý areál vrácen během restitucí počátkem 90. let. V době, kdy Křížovníci dostali svůj majetek zpět, byla část budov zdemolována a zdevastována. Pouze ty, ve kterých sídlil archeologický výzkum (původně patřící akademii věd, od roku 1993 přenesený na katedru historie Pedagogické fakulty MU), byly v obyvatelném stavu. Vedle budov, které archeologové již využívali, dostala nadace do pronájmu také několik budov v bezprostředním sousedství. Všechny tyto budovy členové nadačního fondu a jeho přívrženci z řad studentů a absolventů PdF MU udržují a podle možností postupně opravují.

Jednou z těchto původně zničených staveb byla budova bývalé stáje, která navíc počátkem devadesátých let vyhořela a zcela ztratila střechu. Pro své dobré umístění, velký a nečleněný vnitřní prostor a zajímavý interiér byl tento objekt vybrán jako nejvhodnější místo pro vybudování muzejní expozice.

Obr. 1. Stav budovy bývalé stáje v roce 2003 před zahájením rekonstrukce.

Obr. 2. Pohled ze stropu bývalé stáje před začátkem rekonstrukce (2003).

Bývalá stáj je prostorné obdélníkové stavení, které ze dvou kratších stran přiléhá k obytným stavbám. První z nich je dnešní hlavní budova archeologické základny (dříve byty zaměstnanců statku), druhou soukromý rodinný dům mimo hospodářský areál. Ze stáje se zachovaly všechny obvodové zdi (staticky neporušené) a původní cihlová klenba (taktéž nepoškozená). Klenba je nesena dvěma řadami litinových sloupů spojených ocelovými traverzami. Podlaha je částečně cihlová nebo betonová, místy jen z dusané hlíny.

Obr. 3. Budoucí muzeum po zahájení rekonstrukce (2003).

S finanční pomocí města Znojma a dalších sponzorů začali v roce 2003 členové nadačního fondu a další neplacení dobrovolníci z řad studentů a absolventů Pedagogické fakulty brněnské univerzity s náročnými opravami vyhořelé stáje.

Nejprve bylo nutné vyklidit stropní část objektu od trosk zřícené střechy a zbavit tento prostor náletových dřevin. Studenti během dobrovolných brigád postupně ze stropu shodili celkem pět plných kontejnerů sutě a dalšího smetí. Podobné množství nepořádku bylo nutné vyklidit i z vnitřku stavby.

Obr. 4. Odstraňování náletových dřevin ze stropu stáje (2003).

Po obdržení finanční dotace od města Znojma se rozeběhla obnova střechy objektu (přesněji její nové vybudování). Zánovní střešní krytina byla získána darem z obnovované

střechy zámku ve Slavkově u Brna. Několik tisíc střešních tašek tak bylo nutné „jen“ ve Slavkově naložit na nákladní automobily, na Hradišti složit a novou střechu jimi pokrýt.

Obr. 5. Strop bývalé stáje v roce 2005 po obezdění věncem tvárníc (patrný v pozadí).

Obr. 6. Práce při budování nové střechy v roce 2005.

Veškerou práci opět provedli studenti a absolventi Pedagogické fakulty ve svém volném čase a bez jakéhokoliv nároku na odměnu. Zároveň nelze nepřipomenout lví podíl stavitele pana Emila Sevedly při náročnějších stavebních úkonech.

Obr. 7. Tesařské práce na střeše budovy (2005).

Když byl objekt stále znovu zastřešený, byla mu opět díky finanční pomoci města Znojma a dalších sponzorů dána nová dřevěná okna a zakoupena také nová dřevěná vstupní vrata, která zatím čekají na osazení. V průběhu budování střechy byla většina starých a nepoužitelných omítek snesena a zdi jsou tak dnes zvenčí připraveny pro novou fasádu.

Obr. 8. Interiér budoucího muzea s novými dřevěnými okny a právě zahrnutým záchranným výzkumem (2006).

Interiér budoucího muzea postupně prochází rekonstrukcí. Po vyklizení vnitřních prostor stáje byl na části plochy proveden v letech 2006 – 2009 záchranný archeologický

výzkum, který je nezbytný před obnovou podlah a vybudováním expozice. Během výzkumu bylo zjištěno, že podlaha stáje v některých místech přímo překrývala destrukci dřevohlinité hradby zdejšího velkomoravského hradiště, aniž by závažně porušila nálezovou situaci. Podařilo se tak zachránit například několik zuhelnatělých kusů dřevěné konstrukce valu, které se díky své zachovalosti výjimečně hodí pro dendrochronologické zpracování (tj. určení stáří prostřednictvím letokruhů).

Obr. 9. Klenba stropu a litinová nosná konstrukce před očištěním (2008).

Obr. 10. Detail litinových prvků stropu před očištěním (2008).

Po zahrnutí výzkumné sondy byla ve stáji z betonových tvárnic postavena příčka, která interiér rozdělila na dvě nestejně velké části. V menší z nich je vybudována konzervátorská

pracovna, kde jsou archeologické nálezy ze znojemského hradiště očištěny, zdokumentovány a ošetřeny. Dílna mohla být poprvé využita během výzkumné sezóny v létě 2009. V jarních měsících zmiňovaného roku byla obnovena podlaha, očištěna cihlová stropní klenba, sneseny staré omítky a původní zdi obestavěny tvárnici, na něž byla nanášena omítka nová. V této části byly také kompletně zrenovovány litinové sloupy a traverzy z 19. století. Rez byla odstraněna mechanicky (za použití brusek) a posléze dočištěna chemicky (aplikace odrezovače). Nakonec byla na všechny kovové stavební prvky nanášena vrstva antikorozičního nátěru. Do restaurátorské dílny byla zavedena elektrická přípojka, instalováno osvětlení a bylo připraveno napojení na vodovodní a kanalizační síť.

Obr. 11. Budování kanalizační přípojky pro restaurátorskou pracovnu a budoucí muzeum (2009).

Ve zbývající (větší) části stáje se postupně buduje vlastní expozice. V zimě 2008 / 2009 byly částečně očištěny litinové sloupy a postupně se dále odstraňuje stará omítka. V průběhu roku 2009 byla bývalá stáj nově napojena na elektrickou síť.

Blízké okolí bývalé stáje doznalo značných změn také. Před zahájením oprav se zde rozprostírala skládka stavební sutě a celý prostor byl pokryt náletovými dřevinami a vysoce rostoucím plevelem. Studenti a absolventi brněnské pedagogické fakulty postupně celý prostor zbavili porostu a hromady stavební sutě byly rozvezeny tak, aby se plocha před budoucím muzeem zcela vyrovnala. Od jara roku 2009 je tak možné plochu před bývalou stájí pravidelně udržovat sečením. Na okraji upravené plochy byla vyhloubena rýha a položena část potrubí pro kanalizační přípojku, která by měla být dokončena na jaře roku 2010.

Obr. 12. Úprava okolí bývalé stáje – rozvážení stavební sutě a vyrovnávání terénu (2009).

Obr. 13. Prostor před budoucí expozicí po zarovnání terénu (2009).

Obr. 14. Celkový pohled na budoucí muzeum (2009).

Autoři textu: Mgr. Lukáš Kratochvíl, Bc. Libor Bílek

Sponzoři:

Sponzory Nadačního fondu sv. Hypolita se v letech 2008 – 2009 stali níže uvedené organizace, firmy i jednotlivci. Nadační fond jim tímto všem děkuje za projevenou přízeň.

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
Město Znojmo
Krajský úřad Jihomoravského kraje
Lesy České republiky
Královský řád moravských rytířů sv. Rostislava a Kolumbána
EIKA, a. s.
Stavební firma p. Emila Seveldy, Znojmo
p. Lubor Žalman
studenti a absolventi PedF MU

